

DUNA MENTI HOLLYWOOD

(Zenés játék két részben)

GOBBY FEHÉR GYULA

Szereplők:

ERNŐ, 26 éves, nyomdász
IRÉN, 21 éves, pénztárosnő
MIHÁLY, 30 éves, banktisztviselő
BILLY, 40 éves, a Paramount operatőre
VOJNITS, 50 éves, polgármester
MATTYASOVSKY, 36 éves, középiskolai tanár
PETRÁS, 43 éves, a városi magisztrátus küldönce
FIFI BÁRÓ, 37 éves
BÁRÓNÓ, 35 éves, a báró felesége
JUCIKA, 25 éves, a báró szeretője
KÓMÜVES, 40 éves, bandagazda
KOVÁCS, 44 éves, az Uránia Filmvállalat
beszerzője
NÉGY FÉRFI és NÉGY NŐ, akik a színész-
jelöltek, a mozinézők, a rikkancsok, az ajtón-
állók és a riporterek szerepét játsszák el.

Helyszín:

Plakátokkal teleagatott terembe a színészek hordják be a Párizsból ládákkal érkezett Ernő holmiját. Az első song zenéje alatt kipakolnak. Előkerül a filmezőgép, vászon, filmtekercek (üresek és készek). A kirámolás végeztével ERNŐ kiszalad a filmekért.

I. RÉSZ

1. DAL AZ ÁLOMGYÁRRÓL

(Ernő énekel.)

Ha sikerülne minden tervünk,
Hollywoodot alapítunk,
Itt keletkezik filmvilág.

Hollywood mellett Cinecitta,
Gretát követi majd a Gina,
Bámulnak ránk igazán.

Itt játszik Oli és a Hardy,
Fellini jár ide könyörögni,
Ide áradnak milliók.

Itt adják évente az Oscart,
Cannes helyett színre lép Bezdán,
Osztanak Aranydiót.

Ha sikerül minden tervünk,
Valódi álomgyárat létesítünk,
Fölnéz ránk az egész világ.

2. EGY RÉGI FILM

(Ernő kiszalad a filmekért, Petrás és Vojnits helyet foglalnak. Ernő letekeri a vásznat, amelyre vetít. Mindkét oldalról látható a kép.)

ERNŐ

Kedves közönség! Tessék helyet foglalni. Városunk első mozijában megkezdődik a filmvetítés. Egy világhírű mester kitűnő alkotását láthatják, most érkezett a film Párizs városából.

(Elsötétül a terem. Kezdődik a vetítés. A film egy korabeli alkotás utánezata.)

3. UDVARLÁS

(Csatlakozik a székéről felemelkedő Irénhez.)

ERNŐ Engedje meg, kedves nagyságos asszony ...
 IRÉN Kisasszony vagyok.
 ERNŐ Nagyszerű. Kedves Kisasszony, én vagyok a mozis. Ne vegye tolakodásnak kérdésemet, gyűjtöm a nézők véleményét, hogy irányadóm legyen a műsor összeállításánál: hogyan tetszett az imént látott film?

IRÉN Rövid volt.
 ERNŐ Minden tekercs egyformán háromszáz méter hosszú. Most ez a filmhossz Párizsban. Nem fejeződött be a történet.

IRÉN Úgy érezte? Hogy hívják?
 ERNŐ Irén vagyok.
 IRÉN Ernő. *(Kézet csókol.)*
 ERNŐ Színésznő akarok lenni a mozijában.
 IRÉN Remek, akkor legyen a munkatársam.
 ERNŐ Most mindjárt? Vagy ráérünk később is?
 IRÉN Kifejező arca van.
 ERNŐ Akkor látja, most mit fejez ki az arcom.
 IRÉN A város legszebb lányát ismertem meg ma este. Nekem a kisasszonyra szükségem van.
 ERNŐ Nyílt beszéd.
 IRÉN Irén! Engedd meg, hogy így szólítsalak:
 ERNŐ Irén!
 IRÉN Olyan gyorsan halad, mint a filmjeiben a cselekmény.
 ERNŐ Szép szemed van, nemes vonalú homlokod.
 IRÉN Színésznő akarok lenni!

4. GYERÜNK A MOZIBA

(Petrás énekel.)

gyerünk a moziba
 mozizni jó
 elringat mindenkit
 a látnivaló

látod a hullámverést Taorminában
 látod a pingvineket a Sarkföldön
 látod a ceyloni nőket száriban
 láthatod a hétfőt csütörtökön

a mozi győzött
 a mozi az úr
 már meg nem szökhetsz
 utánad nyúl

látod a perui iguanát
 látod Londonban a Big Bent
 látod a szegény Miss nagy igazát
 láthatod Tibetben az istent

gyerünk a moziba
 mozizni jó
 elringat minket is
 a látnivaló

5. EGY RÉGI KOMÉDIA

*(Elsötétül a terem. Újabb film következik.
 Tipikus helyzetkomédia. Például egy Zec-
 ca- vagy Max Linder-utánezat.)*

EGY NÉZŐ
 MÁSIK NÉZŐ
 EGY NŐ

Ez aztán a röhögtető fickó.
 Mondtam, hogy jöjjünk el, megéri.
 Mondtam, hogy ne rángass most. Legalább,
 amíg röhögni lehet.

MÁSİK NÉZŐ Később lehet? Akkor én is beszállok!
 MATTYASOVSZKY Nem szégyellitek magatokat! Engeded el
 azt a lányt rögtön!
 EGY NÉZŐ Csönd legyen!

*(A film tipikusan is fejeződik be, nagy
 combú, fürdőruhás nők tömege üldözi a
 komikust.)*

MATTYASOVSZKY Szégyentelenek! Ilyeneket mutatni.
 EGY NÉZŐ Igaza van, öregem. Ezt nem mutogatni,
 kézbe kapni kellene.

6. A KÖZÖNSÉG ÉS A FILM

(A filmvetítés végén taps, széktologatás.)

MATTYASOVSZKY Fel vagyok háborodva, így teljesen elzül-
 lik a városunk.

PETRÁS Mit szól, professzor úr?

MATTYASOVSZKY Igazi kocsmái attrakció. Mint egy utolsó
 lebuiban.

PETRÁS Ernő úrnak nem volt pénze kibérelni a
 színház vagy a nagyvendéglő nagytermét.
 De ha ilyen jó filmeket ad, biztosan össze-
 jön neki a szükséges összeg.

MATTYASOVSZKY Jó filmek? Láta, mit csináltak azok a hát-
 só sorban?

PETRÁS Sajnos, sötétben nem látok.

MATTYASOVSZKY Hangosan szuszogtak.

PETRÁS A nevetéstől!

*(Mattyasovszky rágyújt, akkor ér oda Mi-
 hály, aki tüzet kér.)*

MIHÁLY Szabad, uram?

MATTYASOVSZKY Parancsoljon, uram.

MIHÁLY Hálásan köszönöm, uram.

MATTYASOVSZKY Máskor is, uram. *(Pöfékelnek.)* Ez az

- egész csak zsarolás. Becsapni a tanulatlan népet.
- MIHÁLY Már megbocsásson, uram. A film az művészet.
- MATTYASOVSZKY Ne haragudjon, uram, de én tanár vagyok, és a nevelés szempontjából tekintek az egészre.
- MIHÁLY Én banktisztviselő vagyok, Mihály a nevem.
- MATTYASOVSZKY Örvendek. Mattyasovszky Ödön professzor.
- MIHÁLY A film áldásos hatással lesz a jövő ifjúságára, uram.
- MATTYASOVSZKY Az ifjúságra döbbenetesen romlasztó hatása lesz.
- MIHÁLY Láthatja, professzor úr, a közönség zömét fiatalok alkotják. Vonzza őket a jövő művészete.
- MATTYASOVSZKY Vonzza ám az a delejes hatás és a sötétség, amelynek leple alatt malackodni lehet.
- PETRÁS Én minden este eljövök.
- MATTYASOVSZKY Ez a találmány teljesen tönkreteszi az ifjúság idegeit.
- MIHÁLY A tanárok idegei máris teljesen tönkrementek. Itt rángatózik az arca.
- MATTYASOVSZKY Ne nyúljon hozzám, uram.
- MIHÁLY Ha a kezemre üt, oldalba vágom, professzor úr.
- MATTYASOVSZKY A film agresszívvá is teszi a nézőt. A végén nem sajnálja mellbe taszítani embertársát, letépi a nyakkendőjét. *(Csinálják.)*
- MIHÁLY Uram. A film közelebb rántja egymáshoz a népeket, és ha megverik, meg is szeretik egymást, vegye tudomásul. Tessék a kabátujja, uram.
- MATTYASOVSZKY Tiszta gengszterizmus, a film közvetlen hatása.
- MIHÁLY A gatyámat nem adom, uram! A film a jövő művészete. A gatyámra szükségem van, uram!

(Az urak kiszaladnak a színről, Petrás megy utánuk, szedegeti az egymásról lecibált holmit.)

PETRÁS

Várjanak, uraim! *(Távozik.)*

7. A LABORATÓRIUM

(Ernő a Kőművessel hatalmas kádat cipel be. Utána vegyszeres ládákat, polcot hoznak. Az üres színpad kezd megtelni.)

KŐMŰVES

Százhusz koronát átvettem, írom a nyugtát.

ERNŐ

Most hozzá kell fognia a lefolyóhoz.

KŐMŰVES

De az még harminc korona.

ERNŐ

Azt hiszi, én lopom a pénzt?

KŐMŰVES

Dehogyan hiszem. De egy lefolyó harminc korona.

ERNŐ

Nem lehetne kedvezményesen?

KŐMŰVES

Lehet. Azért harminc. Különben ötven.

ERNŐ

Itt harminc, ott negyven... *(Kis noteszába jegyzi a költségeket.)*

KŐMŰVES

Nem kell előre fizetni. Csak munkavégzéssel.

ERNŐ

Vagyis holnap.

KŐMŰVES

Az is kedvezmény. *(Elrakodik. A pénzt komótosan rakja el.)* A viszontlátásra, Ernő úr. Köszönöm az ingyenjegyeket.

ERNŐ

A viszontlátásra. Mulassanak jól.

KŐMŰVES

Az meglesz, estére nem az asszonnyal jövétek. Elutazott a nagynénjéhez.

(Kőműves el. Ernő rakodik, szögez a sarokban. Hatalmas kofferekkel érkezik Billy.)

BILLY

Hullo.

ERNŐ

Szervusz, Vilmos. Csakhogy megjöttél.

(Megölelik egymást.)

- BILLY I'm Billy.
 ERNŐ O.K., Billy. Nagyon rendes tőled, hogy ilyen gyorsan utánam jöttél.
- BILLY Jött ezer korona postán, én jöttem vonaton. Paramountnál megtanul, a film nem tűr... Who is it?
- ERNŐ Halasztást.
 BILLY Time's money.
 ERNŐ Foglalj helyet! *(Csak a nézőtéren vannak székek.)*
- BILLY *(a vetítógéphez megy, nézegeti)* The machine is O.K.
- ERNŐ Minden este dolgozik. Azt a vásznat leeresztem. Ebben a sarokban lesz a laboratórium. Itt kézikönyha volt, de egyelőre nincs más helyem.
- BILLY Kicsi kitchen, kicsi lab, de mozog a movie. Indul a business.
- ERNŐ Elég szegényesen.
 BILLY Nekünk van contract. Amíg van pénz, te vagy a boss.
- ERNŐ A fene a pénzt!
 BILLY A film szereti a pénzt.
 ERNŐ Kezdek rájönni.
 BILLY A bagben hoztam öt doboz Pathé nyersfilmet. Ahogy írtál.
- ERNŐ Jó majd kifizetem.
 BILLY Most mindjárt. Tiszta kéz. Öt spulni á háromszáz korona. Ezeröttszáz korona.
- ERNŐ Számolni nem felejtettél el magyarul.
 BILLY Nem. Álmomban is számolok.
- (Ernő keserves képpel veszi elő a pénztárcáját, Billy vele együtt számol.)*
- ERNŐ ... tizenégy, tizenöt.
 BILLY ... tizenégy, tizenöt. Meg kell tanulni, munka csak professional.

ERNŐ Ezt valloam én is. De úgy látszik, a bankhoz kell fordulni.
 BILLY Az jó. Bank jöjjön a businessbe, gyorsan forog a pénz. Speedy.
 ERNŐ Nálunk a bank nem speedy. Azt se tudják, mi a mozi.

(Billy pakolni kezd, állványokat, lencséket kameraalkatrészeket hozott.)

BILLY Mindennap megcsinál egy film. Egy hónap, huszonhat film, négy vasárnap.
 ERNŐ Nekem csak hat doboz nyersfilmem van. Meg az öt, amit hoztál.
 BILLY Tizenegy film. Két hét. Te fizettél ezer korona nekem, egy hónap. Még szerezz Páthétől filmet.
 ERNŐ Könnyű azt mondani.
 BILLY Küldesz postán pénz, űk filmet.
 ERNŐ A módszert én is ismerem... Na, mind-egy...
 BILLY Te vagy a boss. De ezer koronáért ülök egy hónapig?
 ERNŐ Ezt nem kívánhatom tőled, ezt az áldozatot.
 MIHÁLY *(érkezik)* Ernő urat keresem.
 ERNŐ Parancsoljon velem.
 MIHÁLY Azért jöttem, mert szeretem a filmet.
 ERNŐ A mozi délután ötkor kezd dolgozni.
 MIHÁLY Hallottam, filmgyárat alapít.
 ERNŐ Van pénze?
 MIHÁLY Ötleteim vannak.
 ERNŐ Nekem meg álmaim.
 MIHÁLY Írtam néhány filmforgatókönyvet.
 ERNŐ Az jó. Mert azt bizonyítja, tud írni.
 MIHÁLY Olvassa el őket. Ha használhatók, írok még.
 ERNŐ A jelen gazdasági helyzetben az íróknak nem fizetünk.
 MIHÁLY Nem is vártam.

- BILLY Dilettante.
 ERNŐ Arra is kötelezzük őket, hogy segítsenek műveik piacra dobásában.
- MIHÁLY Szíves örömet. Írok még...
 BILLY Actor kell nekünk. Good face. Ernő a producer, én a cameraman, te az actor. Színesz. Movie star.
- MIHÁLY Csak a műkedvelőknél játszottam. Én voltam a második betyár.
 ERNŐ Itt első lehetsz. Neved?
 MIHÁLY Mihály.
 BILLY I'm Billy.
- (Nevetve rázzák egymás kezét.)*
- ERNŐ Akkor már hárman vagyunk. Billy, gyorsnak kell lennünk, indulhat a film.
 BILLY Time is money. Ezt tudják a Paramountnál is.

8. ÉNEK A PÉNZRŐL

- ERNŐ A művészethez néha pénz kell,
 Néha kevés, néha sok,
 De ha alkotni mer a művész,
 Fizessetek, legyen ok.
- BILLY A művészethez always pénz kell,
 Ne sajnáld, may be megéri,
 De ha can compose a művész,
 Nem szégyell sohasem kérni.
- MIHÁLY A művészethez néha pénz kell,
 Pénz nélkül nem születik,
 De ha alkotni mer a művész,
 Mindig mások fizetik.
- HÁRMAN A művészethez néha pénz kell,
 Nincs habozás, adjatok,
 Mert bármennyit teremt a művész,
 Nem a művészek gazdagok.

9. A MAGISZTRÁTUS KÜLDÖTTTSÉGE

(Vojnits polgármester és Mattyasovszky lép be.)

- ERNŐ
VOJNITS Üljenek ide a kofferekre. Erősek ezek. Térjünk a tárgyra. A magisztrátus nevében jöttünk.
- ERNŐ Köszönöm, polgármester úr. A mozi néhány napos működése ebben az improvizált környezetben is bebizonyította, hogy a legszelebb néprétegek szórakoztatására kiválóan alkalmas.
- MATTYASOVSZKY Butítására.
VOJNITS Professzor úr, viselkedjék a magisztrátus tagjához méltón.
- ERNŐ Ha a város hozzájárulna, hogy megkapjam a Búza utcában a régi vendéglő épületét, megfelelő helyen és megfelelő körülmények között vetíthetném a filmeket a nagyérdemű polgárság részére.
- MATTYASOVSZKY Éppen erre a beteges ötletére akarjuk elherdálni a polgárok pénzét.
VOJNITS Mivel a város egy kultúrintézménnyel is gazdagodik, javasolni fogom a kérelem pozitív elbírálását.
- MATTYASOVSZKY Pro primo, vitatom, hogy a mozi kultúrintézmény lenne. Pro secundo, előbb fogja szolgálni a külvárosi vásárokat és segíteni a romlottság népszerűsítését.
- ERNŐ Professzor úr, a felhőkben is erkölcstelen képeket láthat.
VOJNITS A festékgár is bűdösíti a környéket, mégse javasolja senki, hogy bontsuk le. Ernő úr, halljuk tovább.
- ERNŐ A filmgyár alapítása is ipari vállalkozás.
MATTYASOVSZKY Tiltakozom! Ezzel az erővel a tanítóképzőt és a katolikus egyházat is ipari vállalkozásnak tekinthetnénk. Ezeknek erkölcsi és eszmei értékéről kell beszélni, lelki és szel-

- lemi hasznukat és nem bevételüket kell elemezni.
- ERNŐ Egyetérték, professzor úr! Mert szavai azt jelentik, segíteni kell a filmgyárat akkor is, ha ráfizetéssel dolgozna. Amennyiben helyes irányban hat az emberekre, akár az iskola vagy az egyház.
- MATTYASOVSZKY ERNŐ Hazug és hamis világot ültetne lelkükbe. Szándékaimban kételkedik?
- MATTYASOVSZKY VOJNITS De még mennyire!
- VOJNITS ERNŐ Komoly összegről van szó. Kifizetődő befektetés.
- VOJNITS ERNŐ A befektetés most még bizonytalan. Úttörőnek kell lenni. Városunkat a környező települések is követik...
- MATTYASOVSZKY VOJNITS Egész bünszövetkezetet kell létrehozni. Elég volt, uraim. Ilyen hangnemben nem folytathatjuk a vitát. Ernő úr, újabb konzultációkra van szükségem.
- ERNŐ Polgármester úr, én bizalommal fordultam önhöz...

(Vojnits sarkon fordul, a professzor kárörvendve követi, Ernő kétségbeesetten.)

- VOJNITS ERNŐ Majd később döntünk. Most épüljön a mozi.
- MATTYASOVSZKY ERNŐ Bár én az ellen is tiltakoztam!

(Kivonulnak.)

10. KÉSZÜL A FILM

(Mihály és Billy keretre feszített vásznan cipelnek be. A vásznon egy park rajza látható.)

- MIHÁLY BILLY MIHÁLY Így jó lesz?
A fény megdől... What is it?
Mögéje állítok valamit. Segíts.

(Igazgatják a vásznat. Majd újabb rajzolt hátteret hoznak.)

BILLY
MIHÁLY

To left... Bal-jobb. Bal.
Egy egész várost mozgatok. Erőművész.

(Iréen siet be, munkaruhában van, festékesdoboz az egyik kezében, ecset a másikban.)

IRÉN
MIHÁLY
IRÉN
BILLY
IRÉN
BILLY
MIHÁLY
IRÉN

Mondtam, hogy nem áll össze ez a fa.
Igazítsd ki.
Csinálom.
Hol az uncle?
Ki?
Ki a színész? Ernő lesz a murderer?
Elment téglákat szerezni.
Akkor egy másik mördert kell nekünk szerezni.

BILLY
IRÉN

Ha nem professional dolgoz, senki se akar.
Majd találunk valakit, ha megjön Ernő.
Nem hiszem, hogy ő elvállalná a gyilkos szerepét.

MIHÁLY
IRÉN

Tegyek parókát?
És megölnöd saját magad a magad festette parkban? Azt a filmet saját magad fogod nézni is.

PETRÁS
MIHÁLY

(érkezik) Jó napot. Mi szépet csinálnak?
Gyorsabban, gyorsabban, Petrás úr, magára vártunk. Álljon oda a nagy fa alá.

(Billy beigazítja a kamerát.)

PETRÁS
MIHÁLY
PETRÁS

De hát minek?
Főszereplőnek!
Isten mets, hogy engem filmezzenek. Mit szólna hozzá a polgármester úr?

IRÉN
MIHÁLY

Nagyon fog örülni.
Világhírű színészek kezdték így a pályafutásukat, mint maga. Ma már ezrek és ezrek szeretik őket.

- PETRÁS Mit szól az anyjukom hozzá?
- (*Irén el.*)
- MIHÁLY A maga arca nagyon alkalmas.
PETRÁS Az arcomat fogják szeretni?
MIHÁLY Imádni fogják. Szakértő vagyok ebben a kérdésben.
- PETRÁS A férfiakat kedveli?
MIHÁLY A szakmáról beszéltem.
PETRÁS Hát nem banktisztviselő?
MIHÁLY Voltam. Az új filmgyár ötletgyárosa, forgatókönyvírója, színésze, beszerzője, scenográfusa és mindenese vagyok tegnap óta.
- PETRÁS Én küldönc vagyok. Engem úgy ismer mindenki ebben a városban. Ha még többen ismernének, abból csak baj lenne.
- MIHÁLY Max Linder is így kezdte, ilyen bajuszkával.
PETRÁS Bohócot akar belőlem csinálni?
MIHÁLY Petrás úr, ha nem ér ide a megfelelő pillanatban, magát nagy szerencsétlenség éri.
- PETRÁS Micsoda?
MIHÁLY Egy őstehetség veszett volna el magában.
BILLY O.K. Let's go.
PETRÁS Mit mond?
MIHÁLY Most maga megfojt engem.
PETRÁS Tréfál?
MIHÁLY Fojtson meg engem, az én kedvemért.
PETRÁS Dehogyan fojtom. Ez alig várja, hogy rám vethesse magát.
- MIHÁLY Nem haragszik meg. Én meg élvezni fogom.
- PETRÁS Maga normális?
MIHÁLY A kolléga látni akarja, hogy itt ugyanúgy fojtják-e meg az embereket, mint Amerikában.
- PETRÁS Itt rikábban. Én meg alig-alig.
MIHÁLY Könyörgöm, uram, fojtson meg.
BILLY Fény jó. Beálltam. Kamera megy.
MIHÁLY A film drága. Ne tétovázzon. Fojtson meg!

- PETRÁS
MIHÁLY
PETRÁS
MIHÁLY
PETRÁS
MIHÁLY
- A maga kollégája hülye.
Ez az. Kiabáljon még. Meg is üthet.
Nem üt vissza?
Megy a film, maga marha!
Vigyázzon, mert élvezni fog.
Gyáva kukac, egy csirkének sem kapná el a nyakát.
- PETRÁS
MIHÁLY
PETRÁS
MIHÁLY
PETRÁS
- Ha elkapom a nyakát, elhallgat.
Miket beszél, reszket a gatyája.
Kihoz a béketúrésből.
Lükött alak. Ennyi film elcsorog hiába.
(*elkapja Mihály nyakát*) Én figyelmeztettem. Maga akarta. Most élvez? Ezt akarta?
- (*Mihály a földre zuhan.*)
- Meg van elégedve? (*Nézegeti a földön fekvő mozdulatlan embert.*) Mi baja, Mihály úr? Maga mondta, hogy fojtsam meg. Maga a tanú rá, hogy ő követelte... Nem is érti, mit mondok.
- IRÉN
- (*berohan, szerepel*) Jaj, mit csinált, édesapám? Mit tett az én szerelmetes kedvesemmel? (*Ráborul a fekvő férfirra. Aztán Petrás lába elé térdel.*)
- PETRÁS
- Ne ijesztgessen, Irénke kisasszony! Nem vagyok én az édesapja. Mit szól a feleségem, ha ezt meghallja?
- IRÉN
- Jaj, gyilkossá lett, édes jó apám! Megölte az én egyetlenemet.
- PETRÁS
- Dehogy öltem, kisasszony. Bohóckodik.
- IRÉN
- Ó, magasságos ég. Látod, mi történt lenn a földön?
- PETRÁS
- Megfázik, Mihály úr! Keljen fel! (*Rángatja Mihályt.*) Nem történhetett baja. Gyöngé a gigája. Nem vagyok én bohócnak való, megmondtam.
- IRÉN
- Sújts le, villám, a mennyek országából! Pusztítsd el ezt a rémületes világot.
- PETRÁS
- Hozzon már egy kis vizet, kisasszony. Az

istenre kérem, ne nyarvogjon így, nem bírom elviselni. Víz, mert megfulladok. Nem való ez az izgalom nekem, öreg vagyok már.

BILLY

(főlegyenesedik a kamera mögött) Stop! Remek inzert lesz belőle. Congratulation. Uram, az ön... What is it? Face nagyon jó. Kifejez.

MIHÁLY

(főlpattan, porolgatja a nadrágját) Gratulálok én is, Petrás úr. Látja, egypár szennvedélyes mozdulat mindent kifejez.

PETRÁS

A mindenségit! Majd kifejezek én többet is. Ha igazából elkapom a nyakát.

MIHÁLY

Köszönöm, ennyi elég volt. Kamera áll.

PETRÁS

Nem volt joguk lefilmezni. Nem egyeztem bele.

(Ernő és Kőműves érkeznek.)

ERNŐ

Mi a baj, Petrás úr? Ki bántotta?

PETRÁS

Ernő úr, tiltakozom. Ez az úr engem lefilmezett.

ERNŐ

Bocsásson meg neki. Amerikában így szokás.

PETRÁS

De az a baj, hogy nem vagyunk Amerikában. Ott én ráálltam volna.

KŐMŰVES

Akkor megadja, Ernő úr, a tartozását?

ERNŐ

Az a csatorna is benne volt a kalkulációban?

KŐMŰVES

Nem volt benne, Ernő úr, azt később találta ki.

ERNŐ

Még százharminc korona?

KŐMŰVES

De csak magának.

ERNŐ

Elegem van az effajta kedvezményekből.

KŐMŰVES

Nem olcsó a téglá, a malter, az ember. Nekem is majdnem annyiban van.

(Ernő fizet.)

Köszönöm szépen, holnap megcsináljuk a tetőt, ahogy mondtam.

- ERNŐ De az benne volt a kalkulációban.
 KÖMÜVES Az benne. Esetleg, ha cserepekre kell pénz.
 ERNŐ Az nem az én rizikóm, maga nézte meg.
 KÖMÜVES Majd megbeszéljük még. Van időnk. Még sok a munka.
- ERNŐ Én is attól félek.
- (*Köműves el.*)
- PETRÁS Ernő úr, emlékeztetem rá, hogy jogtalanul filmezték engem. Itt magánál.
- ERNŐ Teljességgel igaza van.
 PETRÁS Én közismert ember vagyok. Velem nem lehet így bánni.
- ERNŐ A pénzt fölvette már?
 PETRÁS Milyen pénzt?
 ERNŐ A tiszteletdíjat, ami jár.
 PETRÁS Nem mondták, hogy fizetnek.
 ERNŐ Egy szerep tíz korona. Ha megverik, tizenöt. Ha emeletről ugrik le, húsz.
- PETRÁS Ugrani nagyon tudok.
 ERNŐ Itt a pénz.
 PETRÁS Ha akarják, leugrok akárhonnán.
 ERNŐ Mikor a filmet vetítjük, egész családja ingyen nézheti.
- PETRÁS Az unokatestvérek is.
 ERNŐ Az elsők, a másod-unokatestvérek már nem.
 PETRÁS Köszönöm, Ernő úr. Megjegyzem, lépcsőkör mindig magamtól esek el.
- ERNŐ Köszönöm, mára befejeztük.
 PETRÁS Ha meg kell fojtani valakit, szóljanak. Bárkit megfojtok tíz koronáért.
- ERNŐ Vizontlátásra.
 PETRÁS Húsz koronáért előbb meg is verem.
 ERNŐ Majd szólok, ha kell.
 PETRÁS Harminc koronáért hagyom magam megverni. Az se rossz néha, nem? (*El.*)
- MIHÁLY Kész a Halott szerető című filmünk.
 IRÉN A rendező távollétében készült el, de megvan.

- MIHÁLY
ERNŐ Mebíz hatsz bennünk, sikerült.
Egész nap pénzügyekkel foglalkozom. Ma
tég lákat vettem, holnap Bezdánba kell men-
nem gerendákért.
- BILLY Két spulni ment el. Nem lehet ettől jobban
economycs.
- ERNŐ Alig maradt film.
BILLY Horvát lányok tánca a parkban egy spulni.
Holnap magyar lányok tánca a parkban
egy spulni.
- MIHÁLY De körénk sereglett a fél város filmezés
közben.
- ERNŐ Ha időben előhívjuk, és az emberek meg-
látják saját magukat vagy rokonaikat a
filmen, többen szavaznak rám a magisztrá-
tusban.
- BILLY Rendel még film.
MIHÁLY Holnap kell egy tekercs Irénke fürdésére
is.
- ERNŐ Irént fürdetitek?
MIHÁLY Ő játssza a sellőt a következő két teker-
csen.
- ERNŐ Sellő? Irén!
IRÉN Nem vagyok elég szép? Ki legyen a sellő?
ERNŐ Nekem te vagy a legszebb.
BILLY Comb megfelelő size. Kerek... What is it?
Beautiful.
- ERNŐ Iré n combja beautiful? Honnan tudod?
BILLY I'm professional. Próba.
ERNŐ Miféle próba?
BILLY Mondtad, háromszáz korona egy spulni, ne
dobjuk el. Very professional. Több pró-
ba. Demokration.
- ERNŐ Iré n combját méregetted?
IRÉN Színésznő vagyok. A combom is eszköz.
ERNŐ Ki mondja?
BILLY É n mondja. Arc játszik, kezek játszanak,
comb játszik. Irén comba good size. Hosszú
inzert lesz.

IRÉN Te nem hiszed, hogy az én combom megfelel? (*Veti le a rubáját.*)

ERNŐ Inkább elhiszem.

IRÉN Most nézz ide.

ERNŐ Kérlek, ne itt.

IRÉN Magunk közt vagyunk.

ERNŐ De mégis...

IRÉN Nem tetszik?

ERNŐ Isteni.

IRÉN Túl húsos.

ERNŐ Gyönyörű.

IRÉN Nem elég kerek?

ERNŐ Ideális... De kérlek, takard el, minden percben betoppanhat valaki.

BILLY Hívni kell valaki.

ERNŐ Kit hívjunk, így is egy egész csődület bámul.

BILLY Irénke comba reklám.

ERNŐ Reklám?

BILLY Filmreklám.

IRÉN És a melleim is. Nézd meg.

ERNŐ Megtiltom, hogy levetkőzz!

BILLY Reklám.

IRÉN El kell válnom valakitől.

ERNŐ Férfjénél vagy?

IRÉN Még nem, de az mindegy, Billy azt mondja, nagy botrányt kell rendeznünk.

ERNŐ Magasságos egek, akkor mit szól a magiszt-rátus!

BILLY Bortány muszáj!

ERNŐ Nálunk nem lesz.

BILLY A Paramountnál kötelező a botrány. Publicity. Lövöldözet. Te bumm, én bumm.

MIHÁLY Nekem van pisztolyom.

ERNŐ Elő ne vedd.

BILLY Box. Bácskai box.

MIHÁLY Ez az. Párbaj. Szerelmi dráma.

ERNŐ Megvadultatok.

IRÉN Énmiattam legyen. Én meg vetkőzöm.

- ERNŐ Elég. Akkor nem adnak pénzt. Ezek polgárok. Erkölcsösek, konzervatívok, gyávák.
- BILLY Amerikában is, Párizsban is. Azért fizetnek combért, botrányért, lövöldözetért.
- MIHÁLY Nem kell teketóriázni. El kell kapni a polgármester torkát. Fizessen.
- BILLY Kidnap? Sok év a jailban.
- ERNŐ Bízátok rám a moneyt. Vannak ötleteim.
- BILLY Bankrablás?
- MIHÁLY Itt a pisztoly.
- IRÉN El kell csábítanom valakit. Egy pénzes paplit.
- ERNŐ Bízátok rám. Legyetek művészek helyettem is. Majd én loholok a pénz után. A labor kész, hívjátok elő a filmeket.
- IRÉN De a sellőről megcsináljuk a filmet.
- ERNŐ A combjaidat előre ne mutogasd.
- IRÉN De erkölcsös lettél.
- MIHÁLY Mintha megbántad volna, hogy leszerződöttél bennünket.
- IRÉN Őnző pók. Kit bántanak az én combjaim?

11. A BÁRÓÉK

(Fernbach Fiji báró és felesége érkezik. Érdeklődve forognak maguk körül.)

- FIFI Jó napot, Ernő úr. Örvendve látom, hogy itthon van.
- ERNŐ Jó napot... Kezét csókolom, bárónő. *(Kezet csókol, emezeknek int, hogy menjenek.)*
- MIHÁLY Úgy látom, mára befejeztük.
- IRÉN Takarjam el a combjaimat?
- ERNŐ Fiúk, most a délutáni előadásig szünet. Mehettek.
- IRÉN Én maradjak?
- ERNŐ A kisasszony is távozhat. Köszönöm a részvételt.

(Iren magát illegetve elindul, Mihály és Billy követik.)

- FIFI Nagyon tanulságos látnivalók.
BÁRÓNŐ Fifi, nézd, ott a kamera! *(Megrántja az Iren után bámuló báró karját.)*
- ERNŐ Ez itt a kamera, amit vettem.
BÁRÓNŐ Igazán Párizsban járt?
ERNŐ Igenis, bárónő. Nemrég tértem haza.
BÁRÓNŐ Akkor eredetiben látta a párizsi divatot.
FIFI Kedvesem, Ernő urat nem is érdekli a divat esetleg.
- ERNŐ Érdekel bizony, báró úr. Minden érdekel, ami új és érdekes.
BÁRÓNŐ Meséljen gyorsan. Mit látott Párizsban?
FIFI Zavarba hozod Ernő urat.
ERNŐ Párizsban teljesen elvetették a nálunk még általánosan hordott kényelmetlen fűzőt. A váll és a csípő tartja a test formáihoz könnyedén simuló ruhát.
- BÁRÓNŐ Megint a fiataloknak kedveznek.
FIFI Mit hozott Párizsból?
ERNŐ Ezt a Pathé gyártmányú felvevő- és vetítőgépet hoztam. Egy teljesen új iparág esz-köze. Szeretném meghonosítani a mi vidékünkön.
- FIFI A mozi?
ERNŐ A filmipar.
BÁRÓNŐ Hallottuk, hogy mozit nyitott a saját házában.
- ERNŐ Filmgyártó vállalatot alapítottam. Mecénásnak fölkérem a báró urat. Itt az alkalom, hogy saját művészi produkciója legyen. Az új idők új művészete a film.
- FIFI Ernő úrnak célja van. Megszállottja a filmnek.
ERNŐ Ez a föld kövér gabonát terem, de itt nem tud gyökeret verni a gondolatnak, az álomnak, a szépnek a virága, amely nem hajt közvetlen hasznot. A vegetatív örömök

élvezése, a telthasú kicsinyesség mostohán
bánik a szellemmel, amely messze sugarak
és sasok magasában szeretne szállni, de ame-
lyet ezen a tájon mindig visszahúz a sár
és az anyag súlyossága.

FIFI Na. Hallottad, kedvesem.
BÁRÓNŐ Egy becsületes nyomdász ne röpködjön,
mint a madarak.

ERNŐ Báró úr, legyen tekintettel a művészetre.
FIFI A feleségem véleménye számomra parancs.
Ne reménykedjen, Ernő úr.

ERNŐ Viszontlátásra, bárók és egyéb nemes lelkek.

*(A báróék kivonulnak. Ernő búsan ballag
a kamerájához, megsimogatja.)*

12. A FILM HATALMA

(Ernő énekel.)

Szedd össze minden adatát a mának,
én elteszem azt,
mindaz, ami lélek és mozgás,
én feljegyzem azt,
sima bőrét a kedvesed arcának,
én elteszem azt,
nézd meg a tenger horizontját,
én feljegyzem azt.
Mindazt, ami erő és szépség,
megőrzöm nektek,
a lányaitok kedvességét
megőrzöm nektek,
fordítsátok felém arcotok,
megőrzöm nektek,
ha kíváncsi lesz az unokátok
én megőriztelek.

Viszem sok kedves ifjúi arcát,
a mozi vagyok,

örzöm a költők gondolatát,
 a mozi vagyok,
 a színek, a jelek végtelen formák,
 a mozi vagyok,
 én vagyok a maradandóság,
 a mozi vagyok.

(A fiatalok táncolnak, pantomim.)

13. FÁRADTSÁG

(Ernő meghajol, megtörli a homlokát.)

IRÉN *(bejön)* Kifáradtál?
 ERNŐ Á, nem nagyon. Hogy volt?
 IRÉN Háromszáz jegyet adtam ma el.
 ERNŐ Szombaton és vasárnap bevezetjük a dél-
 előtti előadásokat is.
 IRÉN Én nem bánom, de akkor neked végleg nem
 marad időd, hogy filmezz.
 ERNŐ Ki kérdez engem. Billy kilőtte a nyersfil-
 münket, újabb tekerceket rendeltem, de
 megint csak öt darabot, mert többre nem
 futja. A kőművesek félig sem fejezték be a
 Fehér Galamb átépítését, téglát kérnek, a
 laboratóriumba hiányzik a . . .
 IRÉN Nem érdekel. Én egy filmrendezőhöz jöt-
 tem.
 ERNŐ Ne veszekedjünk, fáradt vagyok.
 IRÉN Én is.
 ERNŐ Bízzál bennem.
 IRÉN Bízok.

(Megcsókolják egymást. Billy érkezik.)

BILLY Pardon. Zavarok?
 ERNŐ Látod magad is.
 BILLY Csak jöttem, hogy mondjam, egy star az
 nem lehet pénztárosnő. Not good. Egy star
 legyen star.

- ERNŐ Irén volt olyan kedves és elvállalta, hogy segít nekem.
- BILLY Én is elvállal, de nem leszek... What is it? Szemét... vivő... hordár... szeméthordár! Én camerman vagyok, Irén actress, nem pénztárosnő.
- IRÉN Gyere, Billy. Megígérted, hogy elmondod, hogyan viselkedik egy igazi sztár.
- BILLY Arra szükség van. Egy star az mindig fit legyen, ha a movie mutat, a star az ideal...

(Irén és Billy kimennek.)

14. A FILMES SZAKMA

(Ernő énekel.)

ha sikert akarsz
 a filmszakmában
 ribanc legyél
 dicséretnek vedd ha kiabálnak
 kurvapeccér

ha győzni akarsz
 a filmszakmában
 hazudnod kell
 anyád kérdi fáj-e a lelked
 tagadjad el

ha sztár akarsz lenni
 a filmszakmában
 ne tétovázz
 kapd el a rendező karját
 hol az az ágy

ha keresni akarsz
 a filmszakmában
 lopni tanulj
 sróföld az árat kérjed a bért
 határtalanul

ha álmodni akarsz
a filmszakmában
bátran tegyed
mindenképpen eladtad a lelked
észreveszed

ha éldegélni akarsz
a filmszakmában
nem teheted
rohanás küzdés mozgás a szakma
beledöglesz

semmi dolognak
a filmszakmában
értelme nincs
mégis a film a maradandó
örök a film

15. EGY MECÉNÁS ÉRKEZIK

(Fernbach Fifi báró érkezik, karján Jucika, a szeretője.)

- FIFI Ernő úr, én nem feledkeztem meg ígéretemről.
- ERNŐ Üdvözlöm, báró úr.
- FIFI Bemutatom Barna Jucika kisasszonyt, aki szőke és filmszínésznő szeretne lenni.
- (Jucika kézcsókra nyújtja a kezét, Ernő kényszeredetten kezét csókol.)*
- ERNŐ Nagyon egészséges ambíciók egy fiatal hölgy részéről.
- FIFI Jucika egészséges, garantálom. Tessék megtekinteni, micsoda jelenség.
- JUCIKA De, Fifi! Úgy mutogatsz, mint egy lovat a vásárban.
- FIFI Nagyon drága lovak vannak a világon, kedvesem. Nincs abban semmi szégyen,

hogy egészségesek a fogaid, szép a formád, látványos a tomporod.

JUCIKA
FIFI

Fifi, kérlek!

Jó, jó. Csak még annyit, kemény a húsa, és királynői a járása.

JUCIKA
FIFI

Nem vagyok ló.

Menjél. Járj egy-két lépést a kedvemért.

(Jucika sétál.)

Látja? Látja? Így csak az igaziak, a telivér... Pardon, a nemes, az igazi nagyvilági nők tudnak járni.

ERNŐ
JUCIKA
ERNŐ
FIFI

A kisasszony valóban szép.

Köszönöm.

De valami ígéretre emlékeztetett a báró úr.

Megígérttem, ugye, hogy mindent megteszek a filmgyárért. Első lépés: hoztam Jucikát.

ERNŐ
FIFI

Valóban kedves. Sajnos, az anyagi helyzetünk most olyan, hogy...

Második lépés: ha Jucika főszerepet kap, fizetem a filmet.

JUCIKA
FIFI
JUCIKA
FIFI
ERNŐ

Fifi, hogy te milyen direkt vagy!

Érette minden áldozatra kész vagyok.

Hogy te milyen aranyos fiúka vagy!

Mennyibe kerül egy film?

Én úgy képzeltem, báró úr mint részvényes vagy főrészvényes száll be a filmgyár alapításába.

FIFI

A pénz az pénz, fogadja el. Én meg jobban szeretnék a háttérben maradni. Hallotta a... Szóval, tudja, ismeri az okaimat. Mennyibe kerül a film?

ERNŐ

Számomra nem megoldás egy film pénze-lése. Mit érek velem, ha nem vagyok képes a sorozatos termelésre?

FIFI

Ne srófoljon, mert visszalépek. Mondja meg az árát.

ERNŐ

Egy film általában két tekercsből készül, de

- mivel kezdőről van szó, három tekercset szánunk rá . . .
- FIFI Jucika nem mindenben kezdő. Lehet rá számítani.
- ERNŐ Csillagot akarunk csinálni belőle, vigyázni kell a felvételek minőségére. Az előhívás, a laboratóriumi munkák, az utómunkálatok, a vágás, a feliratok elkészítése, a scenográfia, az operatóri munka, amit külföldi munkaerővel végeztetek . . .
- FIFI Mennyi? Mondja már!
- ERNŐ A nyersfilm tekercse háromszáz korona: három tekercs kilencszáz korona, az operatőr egy filmre kétszáz korona, a laboratórium százötven korona, a vágás . . .
- FIFI Adok ezer koronát. De csak, ha főszereplő.
- ERNŐ De báró úr, hol van akkor még az önköltség, a fejlesztési terveim, az üzemeltetés díja . . .
- FIFI Az engem nem érdekel. Engem csak Jucika érdekel. Méghozzá főszerepben. Szeretném látni az idomait filmen, a járását, a mosolyát, a derekát.
- JUCIKA Fifi! Ne részletezzünk engem!
- ERNŐ Egy mecénás gondoljon a művészetre.
- FIFI Én Jucika mecénása vagyok. Ezerszáz korona egy filmért, ez az utolsó ajánlatom.
- ERNŐ Zsarolni nem hagyom magam. Hiszen csillagot akar csinálni belőle. Vagy csak azt kívánja, hogy fényképezzük le meztelenül? Hogy képzeled, Ernő úr? Akárkinek levetkőzők?
- JUCIKA
- FIFI Egy csillagra nekem is jogom van az életben. Ezerkétszáz korona.
- ERNŐ De én adom hozzá a keretet. Az én produkcióm. Vagy írjuk föl, hogy Fernbach báró fizette ezt a filmet?
- FIFI Én sem hagyom, hogy zsaroljanak. De azt akarom, hogy Jucika kezdje el színészi

- ERNŐ munkáját, ahogy a többiek. Ezért ezeröt-
száz koronát ajánlok. Elégedett?
- FIFI Rendben van. Egy csillagra befizetett, báró
úr.
- JUCIKA Csinoskám, filmet csinálok rólad, hallot-
tad?
- ERNŐ Fifi, te csodálatos vagy.
- FIFI Hátha üstökös lesz belőle. Volt már ilyen
a filmművészetben.
- JUCIKA És akkor én egy igazi művésznő barátja le-
szek. Megüti a guta Dungserszkiékat.
- ERNŐ Nagyon ambiciózus vagy te, Fifi.
Csak én volnék még elég ambiciózus, csak
én.

16. DAL A VILÁGHÍRRŐL

(Jucika songja.)

szeretnéd a könnyű életet
 azt nem lehet
 szeretnél egyszerű éneket
 azt nem lehet
 választanád magad sorsodat
 azt nem lehet
 magad keresnéd az utat
 azt nem lehet

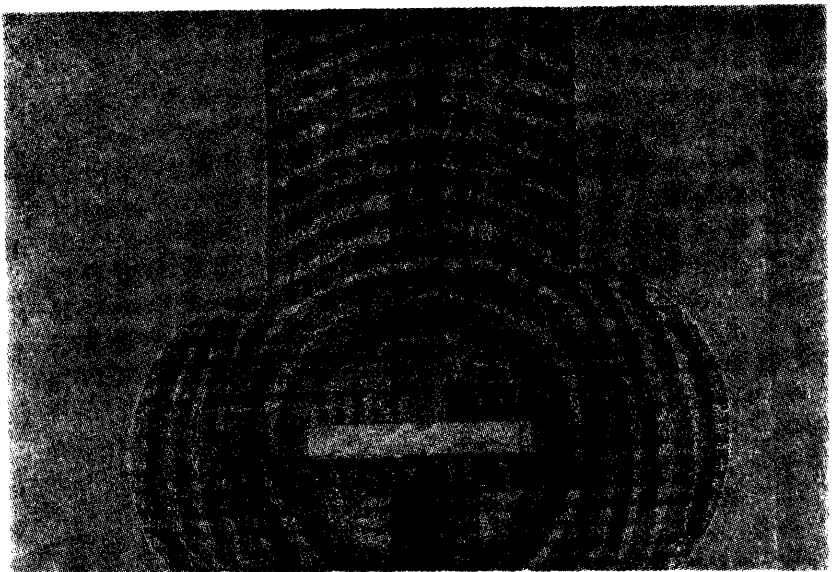
gond nélkül egyszer lebegnék
 szabadon szállni szeretnék
 fölöttem nyitott még az ég
 rácsot húzni drót nincs elég

szeretnéd a könnyű életet
 azt nem lehet
 szeretnél egyszerű éneket
 azt nem lehet
 választanád magad sorsodat
 azt nem lehet

magad keresnéd az utad
azt nem lehet.

néha itt benn mindenből elég
az égen csillagot keresnék
fölöttem kitarul az ég
szabadon szállni szeretnék.

(A II. rész következő számunkban)

Metamorfózis, 1975